

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 424/2019-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. októbra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateliek [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a maloletej [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej matkou [REDACTED], obe zastúpené advokátom Mgr. Petrom Troščákom, Hlavná 50, Prešov, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 361/2018 a jeho uznesením č. k. 8 CoP 361/2018-344 z 31. januára 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] a maloletej [REDACTED] [REDACTED] odmieta.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľiek a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. apríla 2019 elektronicky doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka v 1. rade“ alebo „matka“), a maloletej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka v 2. rade“ alebo „maloletá“, spolu ďalej aj „sťažovateľky“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 361/2018 (ďalej aj „napadnuté konanie“) a jeho uznesením č. k. 8 CoP 361/2018-344 z 31. januára 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľiek bola ako naliehavá vec patriaca do rozhodovacej pôsobnosti senátu, rozhodnutie o ktorej neznesie odklad, v súlade s čl. X bodom 3 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“) náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudcovi spravodajcovi Ivanovi Fiačanovi.

V súlade s čl. II bodom 3 písm. b) rozvrhu práce v znení dodatku č. 1 pracuje prvý senát ústavného súdu pri predkladaní pridelených vecí do senátu sudcom spravodajcom Ivanom Fiačanom v zložení Jana Baricová (predsedníčka senátu), Ivan Fiačan a Miloš Maďar.

Vzhľadom na uvedené senát ústavného súdu rozhodol vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľiek v zložení uvedenom v záhlaví tohto rozhodnutia.

3. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že Okresným súdom Košice II (ďalej len „okresný súd“) bolo vedené konanie pod sp. zn. 19 Em 2/2018 o návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia vo veci maloletej, a to na návrh jej otca [REDACTED] (ďalej len „otec“). Sťažovateľka v 1. rade ako matka maloletej vystupovala v konaní ako povinná. Účastníčkou konania bola v zmysle § 372 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CMP“) aj maloletá zastúpená procesným opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Košice (ďalej len „ÚPSVaR“).

Okresný súd uznesením č. k. 19 Em 2/2018-149 z 2. augusta 2018 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu“) nariadil výkon rozhodnutia – uznesenia krajského súdu sp. zn. 7 CoP 240/2017 z 18. januára 2018 (ďalej len „exekučný titul“), ktoré nadobudlo právoplatnosť 31. januára 2018. Návrh matky (povinnej) na odklad výkonu rozhodnutia okresný súd zamietol, keďže nezistil rozpor záujmu maloletej s výkonom rozhodnutia v zmysle § 389 CMP.

Exekučným titulom krajský súd do právoplatného skončenia konania vo veci samej vedenej okresným súdom pod sp. zn. 23 P 323/2016 zveril maloletú do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, ktorá sa mala realizovať v 3-dňových intervaloch s miestom striedania vždy v bydlisku matky o 18.00 h s tým, že ako prvý je oprávnený zabezpečiť starostlivosť o maloletú otec od 18.00 h prvého dňa nasledujúceho po právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Proti obom výrokom uznesenia okresného súdu podala sťažovateľka v 1. rade odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol napadnutým uznesením tak, že uznesenie okresného súdu vo výroku o nariadení výkonu rozhodnutia (exekučného titulu) potvrdil a odvolanie proti výroku uznesenia okresného súdu o zamietnutí návrhu matky na odklad výkonu rozhodnutia odmietol.

4. Sťažovateľka v 1. rade s nariadením výkonu rozhodnutia vo veci maloletej nesúhlasí a v ústavnej sťažnosti tvrdí, že napadnutým uznesením krajský súd porušil jej (v bode 1 označené) práva. V tejto súvislosti sťažovateľka v 1. rade poukazuje na skutočnosť, že krajský súd sa v napadnutom konaní nevysporiadal s jej námietkou uvedenou v odvolaní, že „súd prvej inštancie ani len neuviedol, akým spôsobom

(akým zisťovaním) splnil povinnosť v ust. § 3 ods. 1 vyhlášky MS SR č. 207/202016 Z. z. - zisťuje, či sa povinný podrobuje rozhodnutiu a či existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa povinný nemôže podrobovať rozhodnutiu“. Sťažovateľka v 1. rade ďalej namieta, že z napadnutého uznesenia „nie je zrejmé, či súd prvej inštancie vôbec vykonal nejaké vlastné zisťovanie alebo o zisťovanie požiadal príslušný orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately“.

5. V odôvodnení ústavnej sťažnosti sťažovateľky okrem iného uviedli:

„Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva to, že súd prvej inštancie postupoval v hrubom rozpore s vyššie citovanými ustanoveniami a namiesto zisťovania či sa povinná podrobuje rozhodnutiu a či existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa povinná nemôže podrobovať rozhodnutiu, len stručne poukázal na uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7CoP/108/2018, 7CoP/109/2018 zo dňa 22. 6. 2018, ktorým bolo rozhodnuté o neodkladných opatreniach v konaní vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 23P/323/2016, predmetom ktorého je úprava výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu.“

6. Podľa názoru sťažovateľiek k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie došlo tým, že „povinnej neboli doručené návrhy, resp. podania oprávneného (zrejme by malo ísť až o 8 samostatných podaní, ktorými mal oprávnený oznamovať súdu, že povinná nerešpektuje rozhodnutie)“, čím podľa ich tvrdenia „súd prvej inštancie vylúčil povinnú z možnosti reagovať na tvrdenia oprávneného ohľadom nerešpektovania súdneho rozhodnutia...“.

7. Sťažovateľka v 1. rade v ústavnej sťažnosti poukazuje na námietky, ktoré uplatnila v rámci odvolacieho konania, a tvrdí, že napadnuté uznesenie krajského súdu je „neodôvodnené, nepreskúmateľné, zjavne svojvoľné a arbitrárne“.

8. Sťažovateľky zároveň žiadajú o odloženie vykonateľnosti uznesenia okresného súdu v spojení s napadnutým uznesením krajského súdu, pričom tento návrh na odklad vykonateľnosti riadne neodôvodnili.

9. Na základe všetkých uvedených skutočností sťažovateľky navrhli, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a následne nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľiek v 1. a 2. rade na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, právo na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy SR, a právo na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8CoP/361/2018 zo dňa 31. 1. 2019 a jeho postupom v tomto konaní bolo porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8CoP/361/2018 zo dňa 31. 1. 2019 a vec vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľkám v 1. a 2. rade všetky trovy tohto konania.“

II.

Relevantné ustanovenia právnych predpisov a ústavnoprávne východiská

10. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je

s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

14. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

16. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní. Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

17. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

18. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

19. Podľa § 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde navrhovateľ musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, ak odsek 2 alebo § 35 neustanovuje inak.

20. Podľa konštantnej judikatúry, ktorá je plne aplikovateľná aj po zmene právnej úpravy o ústavnom súde, ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

21. O zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom alebo rozhodnutím tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny

rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III. 1 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky v 1. rade podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho uznesením z 31. januára 2019

22. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní preskúmal ústavnú sťažnosť, v ktorej sťažovateľka v 1. rade namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho uznesením z 31. januára 2019, a to z hľadiska toho, či ju nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú.

23. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. K porušeniu tohto základného práva by mohlo dôjsť predovšetkým vtedy, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom

súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 216/06).

24. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02).

25. Integrovanou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

26. Základné právo na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy sa priznáva ako osobitné základné právo, pričom v štruktúre práv zaručených dohovorom je implikované v práve na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Rovnosť účastníkov konania zahŕňa aj zásadu rovnosti zbraní, pričom k jej podstate ústavný súd uviedol: „Aplikácia princípu rovnosti zbraní v postupe konajúceho súdu má zaručiť rozumný stav rovnováhy, v ktorom protistrana môže reagovať na relevantné argumenty druhého účastníka konania. Z toho vyplýva, že je na uvážení konajúceho súdu, či bude

predostreté argumenty považovať za podstatné, a ako také ich predloží ku konfrontácii druhej strane. Konajúci súd popri rovnosti účastníkov konania musí totiž zaručiť aj plynulosť a rýchlosť konania, čo predpokladá selekciu len podstatných argumentov, ktoré bude súd predkladať na vyjadrenie protistrane.“ (III. ÚS 402/08).

27. Základné právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa zaručuje každému, o práve koho orgán verejnej moci rozhoduje, pričom k porušeniu tohto práva môže pred všeobecnými súdmi dôjsť vtedy, keď príslušný súd dôkazy vykonáva, a teda nie vtedy, keď ich nevykoná (I. ÚS 226/03, II. ÚS 197/07).

28. Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

29. Krajský súd v napadnutom uznesení dospel k záveru, že *„odvolanie povinnej nie je dôvodné a uznesenie súdu prvej inštancie je potrebné ako vecne správne potvrdiť podľa ust. § 387 ods. 1 CSP“*. Krajský súd v odôvodnení poukázal na odvolaciu argumentáciu matky maloletej, na vyjadrenia otca maloletej, citoval dotknuté ustanovenia Civilného mimosporového poriadku a skonštatoval nasledujúce:

„Povinná matka podaným odvolaním nenamietala vykonateľnosť exekučného titulu, čím nebol naplnený prvý dôvod, ktorým možno odvolanie proti uzneseniu o nariadení výkonu rozhodnutia odôvodniť, tvrdila však, že po vzniku exekučného titulu nastali okolnosti, ktoré spôsobili zánik uloženej povinnosti. Touto okolnosťou je podľa názoru povinnej oprava/zmena právoplatnosti na vyznačenej doložke exekučného titulu z 30.1.2018 na 31.1.2018, ktorú vykonal Okresný súd Košice II 15.3.2018, kedy sa podľa výroku rozhodnutia posunul deň odovzdania maloletej do starostlivosti otca. Povinná tvrdila,

že preto ani nemohla porušiť nariadené neodkladné opatrenie, pretože ak sa oprávnený dostavil v určenom čase do miesta bydliska matky za účelom prevzatia maloletej, tak išlo o taký deň, ktorý nepripadal na deň odovzdania. Odvolací súd sa s právnym názorom povinnej nestotožňuje, pretože podľa právnej teórie a konštantnej judikatúry je okolnosťou spôsobujúcou zánik uloženej povinnosti vo vykonávacom konaní predovšetkým splnenie uloženej povinnosti, zmena alebo zrušenie exekučného titulu, prípadne smrť niektorého z účastníkov, pričom v súdnej veci nejde o taký prípad. Podľa názoru odvolacieho súdu nemôže byť nesprávne vyznačená doložka právoplatnosti a vykonateľnosti konajúcim súdom na ujmu osoby oprávnenej z exekučného titulu a účastníci sa mali takto vyznačenou doložkou právoplatnosti riadiť až do vykonania predmetnej nápravy 15.3.2018. Dodáva, že povinnosťou oprávneného ani nebolo overovať, či právoplatnosť rozhodnutia nastala skutočne vtedy, keď ju zistil a zaznamenal súd prvej inštancie (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu SR z 25.4.2012 sp. zn. 7Cdo/39/2010). Z uvedených dôvodov neobstojí ani ďalšia odvolacia argumentácia matky, ktorá za okolnosť spôsobujúcu zánik uloženej povinnosti označuje údajné (nakoľko tieto skutočnosti nepreukázala) nedostavenie sa oprávneného k odovzdaniu maloletej (po vykonaní opravy na doložke právoplatnosti).“

30. K námietke sťažovateľky v 1. rade, že „oprávnený nepreukázal, že sa v súdom určenom čase dostavil na miesto striedania osobnej starostlivosti“, krajský súd uviedol, že „je to práve povinná, ktorá v podanom odvolaní mala a mohla preukázať splnenie uloženej povinnosti, pričom by išlo o relevantný odvolací dôvod“. Ďalej krajský súd konštatoval, že „povinná žiadnym spôsobom nepreukázala, že po vzniku exekučného titulu nastali okolnosti, ktoré spôsobili zánik vymáhaného nároku, ale svoju odvolaciu argumentáciu a obranu sústredila na tvrdenia, ktoré nemôžu byť predmetom prieskumu odvolacieho súdu (bez ohľadu na ich pravdivosť), pretože ich nemožno považovať za dôvod obsiahnutý v ust. § 377 ods. 2 CMP“.

31. K námietke sťažovateľky v 1. rade, že okresný súd jej nesprávnym procesným postupom odňal možnosť konať pred súdom, keď jej ako povinnej „neboli doručené návrhy, resp. podania oprávneného... čím ju (okresný súd, pozn.) vylúčil z možnosti reagovať na tvrdenia oprávneného“, krajský súd poukázal na to, že „povinnej bol doručený

návrh oprávneného na výkon rozhodnutia z 19.3.2018 (čl. 1) v súlade ust. § 167 ods. 1 CSP, nota bene mala možnosť sa k nemu vyjadriť v súdom stanovenej lehote“ . Krajský súd ďalej uviedol, že „predmetné podania oprávneného (čl. 23, 29, 67, 68, 69, 114, 117, a 134), ktoré súd prvej inštalácie nedoručil na vyjadrenie povinnej pred vydaním napadnuté rozhodnutia, majú v podstate totožný obsah a oprávnený v nich stručne opisuje priebeh nezrealizovaných odovzdání maloletej do jeho starostlivosti v nariadených termínoch po podaní návrhu vo veci samej“, zdôraznil, že „z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia tiež vyplýva, že konajúci súd sa nimi bližšie nezaoberal, lebo rozhodol na podklade iných osvedčených skutočností a v konečnom dôsledku z ust. § 167 CSP povinnosť súdu doručiť všetky podania účastníka protistrane nevyplýva.“ a uzavrel, že „absencia doručenia predmetných podaní povinnej konajúcim súdom, nie je vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nakoľko podľa názoru odvolacieho súdu, oprávnený osvedčil neplnenie povinnosti uloženej súdnym rozhodnutím povinnou už v návrhu vo veci samej, ku ktorému mala možnosť sa vyjadriť (a aj sa vyjadřila)“ .

32. Krajský súd k ďalšej relevantnej odvolacej argumentácii matky uviedol:

«Dôvodnou nie je ani odvolacia argumentácia povinnej, keď súdu prvej inštalácie vytkla, že nepostupoval v súlade s ust. § 3 vyhlášky a žiadnym spôsobom, predovšetkým prostredníctvom ÚPSVaR, nezisťoval, či sa povinná podrobuje rozhodnutiu a či existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa podrobovať rozhodnutiu nemôže, s poukazom na to, že konajúci súd mal oprávnenosť nároku osvedčenú už zo samotného návrhu vo veci samej. Konštatuje, že zisťovanie uvedených skutočností prostredníctvom ÚPSVaR je vyhláškou prezumované ako fakultatívne, t.j. ako fakultatívna možnosť súdu, ktorú môže a nemusí využiť podľa okolností konkrétnej prejednávanej veci, čo vyplýva aj z gramatického znenia vyhlášky: „Ak súd požiada v konaní o výkone rozhodnutia príslušný orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately o preverenie dôvodov nesplnenia povinnosti uloženej rozhodnutím súdu...“ Dodáva, že povinná v priebehu celého konania ani nedeclarovala ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa nemôže podrobovať právoplatnému a vykonateľnému súdnemu rozhodnutiu.»

33. Ústavný súd pri preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové konanie a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

34. Ústavný súd preto preskúmal aj uznesenie okresného súdu č. k. 19 Em 2/2018-149 z 2. augusta 2018, ktorým tento nariadil výkon rozhodnutia (exekučného titulu) a zamietol návrh matky na odklad výkonu rozhodnutia.

Okresný súd poukázal na obsah návrhu, ako aj na listinné dôkazy, ktoré predložil otec maloletej ako navrhovateľ, a zhrnul, čo bolo obsahom podania matky, ktorým sa vyjadrila k podanému návrhu. Následne okresný súd poukázal na príslušné ustanovenia Civilného mimosporového poriadku a vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 207/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých, zdôraznil zásadu oficiality vo veciach starostlivosti súdu o maloletých a uviedol tieto právne závery: *„Ako vyplýva z podaní rodičov, predložených listinných dôkazov k plneniu rozhodnutia súdu dlhodobo nedochádza. Povinná dlhodobo odmieta oprávnenému odovzdať dieťa v zmysle právoplatného rozhodnutia súdu, ktorého výkonu sa oprávnený domáha. Povinná v tomto konaní ako aj prebiehajúcim konaní o úprave rodičovských práv a povinností predkladá súdu lekárske správy o zhodnotení psychického stavu dieťaťa, tieto však majú význam pre konanie vo veci samej a ich hodnotenie spolu s ostatnými vykonanými dôkazmi. V konaní o výkon rozhodnutia súd nerozhoduje o konkrétnej úprave rodičovských práv a povinností ako je tomu v konaní vo veci samej, skúma len, či dochádza k plneniu rozhodnutia súdu, resp. jeho neplneniu a či tomu predchádzali ospravedlniteľné dôvody. Povinná túto skutočnosť súdu nepreukázala relevantnými dôkazmi a ako ospravedlniteľný dôvod uviedla zhoršujúci sa zdravotný stav maloletej, pričom súd nemá za preukázané, že tento jej stav je spôsobený realizáciou rodičovských práv oprávneného.“*

V bode 16 následne okresný súd detailne skúmal dôvody, pre ktoré bolo potrebné nariadiť výkon rozhodnutia o striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, pričom sa „opiera vo svojom rozhodnutí aj o právny názor Krajského súdu v Košiciach deklarovaný v rozhodnutí sp. zn. 7CoP/108/2018 a 7CoP/109/2018 zo dňa 22.6.2018, kde poukázal na to, že striedavá starostlivosť o dieťa zabezpečuje dieťaťu rovnocenný kontakt s oboma rodičmi a správanie matky v danom prípade vykazuje známky zneužívania rodičovských práv ako aj na nedostatočnú kooperáciu matky pri vytváraní kludného a harmonického prostredia pre maloleté dieťa... V záujme ochrany dieťaťa a rešpektovania názoru dieťaťa, ktoré samo vyjadrilo vôľu stretávať sa s otcom /pred kolíznym opatrovníkom/ je potrebné, aby povinná rešpektovala rozhodnutie súdu, dieťa nemanipulovala podľa svojich predstáv a vytvorila dieťaťu čo najvhodnejšie podmienky pre jeho odovzdanie do starostlivosti oprávneného.“ a podľa názoru ústavného súdu jeho úvahy v tomto smere nie sú svojvoľné.

35. Okresný súd skúmal relevantné aspekty pre rozhodnutie o návrhu otca na nariadenie výkonu rozhodnutia vo veci maloletej a dospel k záveru, že exekučný titul je vykonateľný a že po vzniku exekučného titulu nenastali okolnosti, ktoré by spôsobili zánik uloženej povinnosti. Poukázal na skutkové okolnosti a kritériá, na základe ktorých dospel k tomuto záveru, pričom vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi okresného súdu na strane druhej je logický.

36. Ústavný súd zastáva názor, že krajský súd v napadnutom uznesení v spojení s uznesením okresného súdu odôvodnil svoje závery týkajúce sa nariadenia výkonu rozhodnutia dostatočne, preto právne závery konajúcich súdov nepovažuje za zjavne neodôvodnené. Postup konajúcich súdov v predmetných konaniach a ich rozhodnutia boli v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v uvedenej veci. Pokiaľ ide o porušenie v ústavnej sťažnosti označených procesných práv sťažovateľky zaručených ústavou a dohovorom, ústavný súd nezistil relevantnú vecnú súvislosť medzi namietaným porušením týchto základných práv a napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

37. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie krajského súdu nejaví známky arbitrárnosti či zjavnej neopodstatnenosti, a preto nie je daný dôvod na zásah ústavného súdu v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Keďže ústavný súd nezistil možnosť porušenia označených práv napadnutým uznesením krajského súdu, odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky v 1. rade už pri jej predbežnom prerokovaní z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III. 2 K ústavnej sťažnosti maloletej

38. Ústavný súd konštatuje, že v ústavnej sťažnosti je ako sťažovateľka v 2. rade uvedená maloletá. Ústavnému súdu bola doručená kópia splnomocnenia advokáta na zastupovanie maloletej pred ústavným súdom. Z obsahu tohto splnomocnenia vyplýva, že ho udeľuje matka maloletej ako jej zákonná zástupkyňa na zastupovanie jej osoby (matky), ako aj maloletej pred ústavným súdom.

39. Uvedené splnomocnenie nemožno považovať vzhľadom na okolnosti a špecifiká veci za prípustné v tomto konaní pred ústavným súdom. V rámci konania pred okresným súdom, tak ako to vyplýva aj z ústavnej sťažnosti sťažovateľky v 1. rade vedenej ústavným súdom pod sp. zn. III. ÚS 466/2018, okresný súd ustanovil za procesného opatrovníka maloletej ÚPSVaR aj napriek návrhu matky, aby preferoval blízku osobu maloletej, a za opatrovníka jej ustanovil starú matku (matku sťažovateľky v 1. rade). Okresný súd tak postupoval práve z dôvodu, že mal pochybnosť o tom, či matka, resp. stará matka maloletej budú skutočne hájiť jej záujmy. Aj v odvolacom konaní bola maloletá zastúpená ÚPSVaR, tak ako to vyplýva zo záhlavia napadnutého uznesenia krajského súdu.

40. Podľa § 31 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) žiadny z rodičov nemôže zastupovať svoje maloleté dieťa, ak ide o právne úkony, pri ktorých by mohlo dôjsť k rozporu záujmov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom alebo medzi maloletými deťmi zastúpenými tým istým rodičom navzájom; v takom prípade súd ustanoví

maloletému dieťaťu opatrovníka, ktorý ho bude v konaní alebo pri určitom právnom úkone zastupovať.

41. Matka maloletej je v tomto prípade v konflikte záujmov, čo sa týka jej možnosti ako zákonného zástupcu splnomocňovať akéhokoľvek právneho zástupcu na zastupovanie maloletej pred ústavným súdom v smere dožadovania sa rozhodnutia ústavného súdu v prospech matky. Vo vzťahu k maloletej preto ústavný súd v zhode so svojou doterajšou judikatúrou (napr. I. ÚS 181/2012, II. ÚS 667/2013, I. ÚS 58/2013, I. ÚS 117/2015, III. ÚS 512/2015, II. ÚS 40/2019) konštatuje, že sťažovateľka v 1. rade nepreukázala (nedoložila) aktívnu legitimáciu maloletej, ktorú by vzhľadom na stret jej záujmov so záujmami matky mal zastupovať procesný opatrovník. Rovnaká výhrada sa týka aj okolnosti, že splnomocnenie pre advokáta v mene maloletej mal udeliť ÚPSVaR, a nie matka maloletej. Ústavný súd preto hodnotí, že splnomocnenie v časti, ktorým matka ako zákonná zástupkyňa maloletej splnomocnila právneho zástupcu na zastupovanie maloletej v konaní o ústavnej sťažnosti, odporuje ustanoveniam zákona o rodine. Ústavnú sťažnosť maloletej (ako podanú bez povinného právneho zastúpenia v zmysle § 34 zákona o ústavnom súde) bolo preto potrebné podľa § 56 ods. 2 písm. b) zákona o ústavnom súde odmietnuť.

42. Nad rámec dáva ústavný súd obom rodičom do pozornosti, že by sa mali snažiť o také usporiadanie vzťahov a také správanie, ktoré eliminuje nepriaznivé dôsledky naštrbeného vzťahu medzi nimi na dieťa, keďže svojím správaním vplývajú na dieťa, sú vzorom pre svoje dieťa a láskou k dieťaťu, pokojným prostredím a komunikáciou vytvárajú deťom priestor pre ich zdravý psychický a fyzický vývin a rast.

Záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkol'vek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi (čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa vyhláseného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 104/1991 Zb.). Z rodičovstva vyplývajú nielen práva, ale aj povinnosti. Rodič, ktorý neoprávnene bráni v styku dieťaťa s druhým rodičom, zasiahne nielen do práv druhého rodiča (najmä jeho práva na starostlivosť o dieťa a jeho výchovu), ale aj do práv samotného dieťaťa,

najmä práva byť vychovávané obidvomi rodičmi (čl. 7 a čl. 18 Dohovoru o právach dieťaťa), práva na nezasahovanie do jeho súkromného života, rodiny a domova (čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa), ako aj práva nebyť dočasne alebo trvalo zbavené svojho rodinného prostredia (čl. 20 Dohovoru o právach dieťaťa).

43. Vzhľadom na to, že ústavná sťažnosť sťažovateliek bola ako celok odmietnutá, bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími ich návrhmi (návrh na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia, návrh na priznanie náhrady trov konania) formulovanými v ich ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. októbra 2019

Jana Baricová
predsedníčka senátu